

Bartosz Pietrzyk

PLATFORMA YOUTUBE W SPOŁECZNEJ RECEPCJI DZIECI W WIEKU SZKOLNYM (KLASY IV–VI)

Edukacja medialna dzieci w wieku szkolnym. Środowisko Internetu i komunikacji Web 2.0

Edukacja medialna i partycypacja medialna mają być kluczem do zrozumienia społecznej rzeczywistości. Problem pojawia się wówczas, kiedy media prezentujące tylko wybrany fragment świata roszczą sobie prawo do opisywania tego fragmentu jako spójnej jednostki – całości [Ogonowska, Ptaszek, 2015, s. 7]. Fragmentaryczność i wybiórczość tych przekazów, związana z dyscypliną nadawców medialnych, prowadzi do kreowania określonego odbicia rzeczywistości czy świata przedstawionego. Takie rozumienie recepcji mediów jest szczególnie trafne dla mediów tradycyjnych, takich jak: prasa, radio i telewizja.

Recepcja mediów właściwa dla klasycznych form przekazu informacji (prasa, radio, telewizja) ulega zmianom spowodowanym przez rozwój nowych mediów. Platforma komunikacji skonsolidowana z Internetem (zwłaszcza z ramach procesów Web 2.0), w miejsce nadawcy i odbiorcy wprowadza pojęcie użytkownika. Komunikacja staje się wielopoziomowa oraz wielopłaszczyznowa. Nowe media [Maciąg, 2013, s. 11] pod matematyczną powierzchnią algorytmów i systemu zero-jedynkowego dysponują potencjałem humanistycznym, zawierającym elementy odnoszące się do kultury popularnej, socjologii i społeczeństwa.

Obszar Web 2.0 jest kontekstem, w ramach którego wymieniane są informacje i prowadzony jest dialog między poszczególnymi użytkownikami tekstów kultury i innych wytworów społeczeństwa. Ta struktura komunikacyjna, określana także jako etap interaktywności sieciowej, została zapoczątkowana w roku 2005 (wprowadzenie nazwy i określenie specyfikacji zjawiska zostało ujęte przez Tima O'Reilly'ego w jego manifestie *Web 2.0: The Resurgence of the Internet and eCommerce*) jako kolejny krok rozwijający technologię sieciową bazującą na przeglądarkach internetowych (przykładowo Firefox, Chrome i Internet Explorer) [Gonciarski, 2010, s. 21]. Web 2.0 to nowa forma Internetu cechująca się postrzeganiem sieci jako platformy, wprowadzeniem pojęcia inteligencji kolektywnej, nastawieniem na komunikację i wrażenia użytkownika, tworząca możliwość ko-

rzystania z tych samych kanałów komunikacji w ramach urządzeń stacjonarnych i mobilnych [Maciąg, 2013, s. 132].

W celu zrozumienia tej rzeczywistości i platformy niezbędny jest pewnego rodzaju klucz zawierający schematy zachowań i dekodowania informacji otrzymywanych tą drogą. Dla dzieci w wieku szkolnym miejscem zapewniającym stabilizację i zrozumienie świata ma być przede wszystkim szkoła [Ogonowska, Ptaszek, 2015, s. 7]. To właśnie ta instytucja powinna dostarczać owego klucza, jednak zazwyczaj nie ułatwia ona zrozumienia zjawisk związanych z procesem mediatyzacji, zwłaszcza tych odnoszących się do pozaszkolnej rzeczywistości. Wymagania współczesnej kultury w rozumieniu *en Globe* pozostają w niezgodzie z programami edukacji szkolnej. Sytuacja ta zmienia się, lecz jest to proces mozolny, wymagający ciągłych aktualizacji i wprowadzenia spójnego planu edukacji medialnej dla szkół podstawowych.

Świat oraz rzeczywistość realna i wirtualna funkcjonują w stałej korelacji, kontakty zawierane w świecie rzeczywistym przenoszone są do rzeczywistości wirtualnej. W wielu przypadkach Internet staje się głównym źródłem informacji. W ten sposób kreowane są nowe potrzeby. Bardzo dużą podatność na proces ujednolicenia tych dwóch rzeczywistości wykazują dzieci i młodzież. Dzieci stają się odbiorcami różnych komunikatów, takich jak vlogi czy blogi, uczestniczą w konwersacjach odbywających się w ramach różnego rodzaju form komunikacyjnych (forum, grupa, sekcja komentarzy portali typu YouTube). W ten sposób rzeczywistość medialna przestaje być jedynie alternatywą rzeczywistości realnej, a staje się jej równoważnym odpowiednikiem [Ogonowska, Ptaszek, 2015, s. 7].

Celem badania przeprowadzonego w ramach tego tematu było ustalenie schematu społecznego postrzegania platformy YouTube (przez dzieci w wieku szkolnym). W badaniu uczestniczyło 100 dzieci z klas IV–VI szkoły podstawowej, pochodzących z miejscowości wiejskich: Nadrybie (województwo lubelskie) oraz Sycyna Dolna i Górna (województwo mazowieckie). Wsie te są partnerami programów działających na rzecz rozwoju mediatyzacji, takich jak: „Internetowe Gminy”, „Mediatyzacja Mazowsza”. Dzieci odpowiedziały na ankiety składające się z 15 pytań, uczestniczyły także w rozmowach mających poszerzyć kontekst uzyskanych w ramach ankiet wyników.

Dane pochodzące z ankiety zostały zinterpretowane w kontekście wiedzy dotyczącej platformy YouTube, jako medium konwergencji i bezpośredniości. W ten sposób podjęto próbę odpowiedzi na pytania: Co manifestują dzieci poprzez partycypację w ramach struktur platformy YouTube? Jak odbierane są komunikaty i materiały YouTube’a (zwłaszcza vlogi)? Jest to proces utożsamiania się z treścią czy budowania sądu na określony temat? W jaki sposób dzieci funkcjonują w strukturach omawianej platformy, jakie perspektywy edukacyjne niesie ze sobą to narzędzie?

Platforma YouTube: medium komunikacji

Media jako kanały komunikacji same w sobie nie są złe, niebezpieczne czy też negatywne. Jako środki komunikacji są neutralne, mają służyć określonej funkcji, spełniać przeznaczone im zadania. Błędem jest postrzeganie platformy YouTube jako szkodliwej dla najmłodszych odbiorców mediów. Kanały społecznościowe nabierają takiego znaczenia, jakie zostanie im nadane przez użytkowników. To tworzone komunikaty mogą wpływać na odbiór – negatywny bądź pozytywny – poszczególnych portali. Same w sobie media mogą być postrzegane jako potencjał, który odpowiednio wykorzystany stanie się bardzo istotny w rozwoju dzieci i młodzieży.

Platforma YouTube zadebiutowała w 2005 roku. Do jej twórców należeli: Chades Hurley, Steve Chen i Jawed Karim. Pierwszą ideą portalu było stworzenie prostego sposobu dzielenia się nagraniami wideo w przestrzeni Internetu (formuła videobloga). Wraz z rozwojem projektu do jego głównych założeń zaliczone zostały aspekty wielokulturowości (wielojęzyczność), dostępności (mobilność) i edukacji (e-learning). W 2006 roku portal został wykupiony przez firmę Google Inc [news.bbc.co.uk]. Ta data jest początkiem procesu globalnej ekspansji platformy YouTube. Obecnie istnieje 76 jej wersji językowych, codziennie wprowadzane są nowe formy aktywności i komunikacji. YouTube ma ponad miliard użytkowników – to prawie jedna trzecia wszystkich osób korzystających z Internetu. Liczba ta świadczy o sile i zasięgu tego medium.

W ramach omawianego serwisu istnieje wiele kierunków i platform komunikacji, w tym zarówno te w pełni autorskie (tworzenie własnych materiałów), jak i te z zakresu współuczestnictwa (sekcje komentarzy czy tworzenie prywatnych baz danych). Prostota portalu utrzymana przez ponad 10 lat jego aktywności, pozwala na szybkie i zorganizowane przeglądanie zasobów i treści. Wszelkie instrukcje i wytyczne są jasne i pozwalają osobom niezaprzyjaźnionym ze światem portali internetowych na sprawne wykorzystanie potencjału YouTube'a.

Platforma YouTube jako przestrzeń edukacji

Dzieci w wieku szkolnym postrzegają media głównie w dwóch aspektach: jako przestrzeń edukacji i zdobywania informacji oraz jako przestrzeń rozrywki. Jako portal opierający się na przekazach multimedialnych, nawiązujący formułą do medium kina i telewizji, YouTube, w oczywisty sposób, spełnia funkcję rozrywkową. W jakim ujęciu i na jakim polu spełnia funkcję edukacyjną? Czy jest ona łatwo dostrzegalna i wykorzystywana przez pedagogów i rodziców? Jaki potencjał edukacyjny niesie ze sobą platforma YouTube?

Każda ścieżka nowej komunikacji technologicznej wprowadza ze sobą nowe możliwości i perspektywy, niekiedy także niebezpieczeństwa związane z jej niewłaściwym użytkowaniem. YouTube ze względu na swoją specyfikę jest jednym z kanałów komunikacji, który może pomagać dzieciom w wieku szkolnym w przygotowaniu się do zajęć szkolnych i umożliwiać poszerzanie wiedzy zdobytej w szkole. Platforma YouTube umożliwia zdobywanie wiedzy i umiejętności podczas oglądania materiałów multimedialnych w formie wideo [Snelson, 2011, s. 161].

Filmy jako medium same w sobie mają wartość edukacyjną, stały się nieodłącznym elementem pomocy szkolnych nauczycieli, stworzyły możliwość zapisu przeszłych wydarzeń. Pewnego rodzaju bazą danych gromadzącą materiały edukacyjne z różnych okresów jest platforma YouTube. W ramach takiej nauki YouTube oferuje różne sposoby pozyskiwania wiedzy z zakresu literatury, fizyki i chemii (demonstracje eksperymentów, reakcji chemicznych), geografii (prezentowanie geograficznie nieosiągalnych regionów), przyrody (przybliżenie flory i fauny całego świata za pomocą rzeczywistego obrazu), sztuki i animacji [Snelson, Perkins, 2009, s. 7–8].

Różnice między klasycznym obrazem wideo a materiałami udostępnianymi na YouTube zamykają się w elementach interakcyjności, mobilności i dostępności, a także w prostocie użytkowania. Platforma YouTube jest dostępna za pośrednictwem przeglądarki internetowej, a także aplikacji mobilnych w różnych systemach. Wprowadza elementy interakcji i organizacji informacji, a wszystko to w ramach prostego w obsłudze interfejsu. W środowisku szkolnym taka formuła umożliwia dowolne selekcionowanie treści i opatrywanie ich komentarzem, ograniczenie długości plików wprowadzone przez YouTube'a zapewnia fragmentaryczność i możliwość wybiórczego prezentowania treści. Efektywność kształcenia w tym ujęciu nie jest zależna od samego wykorzystania tego kanału komunikacji, jest natomiast wynikiem sposobu jego użytkowania. Materiały tego typu mogą stać się źródłem informacji odnośnie do konkretnej lekcji czy tematu, mogą wprowadzić do dyskusji i pogłębić już zdobytą wiedzę [Duffy, 2008, s. 124].

Nie powinno się lekceważyć potencjału edukacyjnego drzemiącego w platformie YouTube. Jest to bez wątpienia bardzo przydatne narzędzie dydaktyczne, jednak jego pełne możliwości jak dotąd nie są eksploatowane. Pragnąc optymalnie wykorzystać możliwości portalu YouTube, należy kierować się kilkoma wskazówkami: odpowiednim doбором treści do tematu, selekcją treści wideo, wybieraniem materiałów mających na celu zmniejszenie niewiedzy, zaprezentowaniem informacji niemożliwych do przekazania w inny sposób. Wybrane treści powinny pozostawać w korelacji z oczekiwaniami odnoszącymi się do procesów kształcenia i dalekosiężnymi celami edukacji [Duffy, 2008, s. 124].

W jakim ujęciu YouTube jako medium samo w sobie może mieć wartość czysto edukacyjną, bez zagrożenia zderzenia z treściami nieodpowiednimi dla

dzieci w wieku szkolnym? Z odpowiedzią na to pytanie pospieszyli sami twórcy platformy YouTube, tworząc przestrzeń o nazwie YouTube Kids. Jest to aplikacja dostępna w systemach Android i IOS. Zgodnie ze słowami twórców, program ma umożliwiać najbezpieczniejsze doświadczenia edukacyjne i rozrywkowe dla najmłodszych umysłów. Głównym założeniem tej inicjatywy ma być możliwość tworzenia kreatywnych treści o istotnym przekazie i zawartości [kids.youtube.com]. Korzystanie z tej formuły ma wiązać się z zabawą, odkryciami i nauką (podkreślony zostaje aspekt edukacyjny). Zgodnie z danymi App Store (system IOS), aplikacja została pobrana około 10 000 000 razy, co wskazuje na jej popularność.

Percepcja komunikacji a e-przyjaźń

Jednym z elementów społecznego postrzegania przez dzieci platformy YouTube, a także mediów społecznościowych, jako ogólnego konceptu jest zjawisko e-przyjaźni. Internet i środowisko Web 2.0 stworzyło możliwość nawiązywania wcześniej nieosiągalnych interakcji i znajomości międzyludzkich. Pojedyncze kontakty tego typu tworzą w kolejnych etapach grupy i społeczności [Majorek, 2005, s. 11].

E-przyjaźń czy też przyjaźń wirtualna jest sposobem nawiązywania kontaktów za pośrednictwem komunikatorów medialnych (w tym portali i platform), zazwyczaj w ramach podobnych grup wiekowych, określonych postaw i podobieństw zainteresowań. Wspomniane cechy, zaraz obok inteligencji emocjonalnej i sprawności moralnej czy podobieństwa duchowego, są definiowane w psychologii jako elementy najbardziej istotne w procesie kreowania przyjaźni [Gigilewicz, 2012, s. 757].

Łatwość kontaktu za pośrednictwem Internetu, możliwość rozmowy o wszystkim, podobieństwo zainteresowań, kontakty tego typu polegają na porozumieniu i podobieństwach charakteru, mniej istotny jest wygląd i sytuacja materialna uczestników komunikacji [Krauz, 2015, s. 167].

W ramach platformy YouTube powstają społeczności, których fundamentem jest współpraca i współdzielenie się treścią między użytkownikami. W ramach tych grup czy też społeczności, następuje wymiana informacji bazująca na systemie wzajemnego polecenia treści i zbiorowej świadomości dotyczącej określonych zjawisk społecznych (obecności medialnej nadawców i treści przez nich prezentowanych).

Platforma YouTube w społecznej recepcji dzieci w wieku szkolnym

Internet obecnie stał się tym medium, które w dużym stopniu decyduje o zmianach zachodzących w społeczeństwie i procesach komunikacyjnych. Przeobrażeniom ulegają konwencje interakcji, schematy relacji i potrzeby społeczne

[Moćko, 2015, s. 47]. Te przemiany społeczne polegające na rozwoju technologicznym i, w niektórych aspektach, na infantylizacji kultury [Bogunia-Borowska, 2006] wykreowały sytuacje, w których socjalizacja odbywa się na gruncie mediów (w tym także portali społecznościowych).

„Ludzie nabierają doświadczeń życiowych poprzez kontakt z rzeczywistością medialną” [Samborska, 2007, s. 230]. Zgodnie z przeprowadzonymi badaniami ankietowanymi, jednym z głównych źródeł informacji ogólnej o świecie dla dzieci w wieku szkolnym staje się Internet. Pierwsze pytanie ankiety brzmiało: *Co robisz na komputerze/do czego używasz komputera?* Dzieci z klas VI odpowiadały: *gram w gry, oglądam filmy, słucham muzyki, odrabiam prace domowe, korzystam z Internetu. Z kolei dzieci z klas V udzielały następujących odpowiedzi: gram w gry, rysuję, rozmawiam ze znajomymi, korzystam z Internetu. Dzieci z klas IV odpowiadały: piszę, gram, oglądam bajki, bawię się w puzzle, korzystam z Internetu.* Komputer stał się narzędziem powiązanym z Internetem jako płaszczyzną komunikacji i wymiany informacji. W ramach tej płaszczyzny komunikacji istotną rolę odgrywa platforma YouTube. Wśród grupy 100 uczniów klas IV–VI na pytanie: *Czy wiesz czym jest portal YouTube?* Pozytywnie odpowiedziało 99 proc. ankietowanych, jedna osoba, Mateusz (klasa IV), zaznaczyła, że nie wie, czym jest ten portal, nie ma komputera i łącza internetowego w domu, lecz korzysta z zajęć szkolnych (informatyka) i bezpłatnej świetlicy komputerowej (projekt mediatyzacji Mazowsza).

Dzieci, które wiedzą, czym jest portal zaznaczyły, że regularnie z niego korzystają. Różnice pojawiły się w sposobie korzystania z zasobów portalu. Do tego problemu odnosiło się jedno z pytań ankiety: *W jakim charakterze korzystasz z portalu YouTube?* Ankietowane dzieci miały do wyboru następujące odpowiedzi: bierny widz, bierny użytkownik, aktywny użytkownik, komentator/krytyk, twórca, troll. Zgodnie z teorią *mix-n-minglers*, czyli osób dla których korzystanie z Internetu wiąże się głównie z wymianą treści i komunikacją (wszystko jest interakcją), nastawienie społeczne i podstawowy concept platform, takich jak YouTube, zachęca do czynnego uczestnictwa, wchodzenia w interakcje z innymi użytkownikami.

Odpowiedzi uzyskane w ramach ankiety:

- bierny widz – 38 proc.;
- bierny użytkownik – 22 proc.;
- aktywny użytkownik – 21 proc.;
- komentator/krytyk – 10 proc.;
- twórca – 6 proc.;
- troll – 3 proc.

Różnica między biernym widzem a biernym użytkownikiem polega na tym, że bierny użytkownik posiada prywatne konto w ramach platformy YouTube.

Warto zauważyć, że różnica procentowa między biernym a aktywnym użytkowaniem jest niewielka. Stworzenie konta zachęca do interakcji, tworzenia własnych *play list* i komunikacji w ramach oferowanej płaszczyzny. Dwie bardzo istotne kategorie to *twórca* i *troll* (odpowiednio 6 proc. i 3 proc. ankietowanych). Twórca to osoba, która kreuje własne treści oparte na stylistyce remiksu treści kultury czy reedycji istniejących komunikatów lub operuje oryginalnymi formatami (przykładowo wideoblog). Zjawisko *trollingu* jest natomiast negatywnym przejawem kultury partycypacji. Tę odpowiedź w ankietach zaznaczyli uczniowie klasy IV – Tomek, Michał i Gabrysia, którzy publikowali w sekcji komentarzy treści niezwiązane z zawartością materiału filmowego, do którego odnosiły się owe wypowiedzi.

Zgodnie z wynikami ankiety, rośnie zaangażowanie dzieci jako użytkowników w strukturę platformy YouTube. Bardzo istotny staje się czynnik zaangażowania w społeczność zainteresowaną materiałami publikowanymi w ramach tego kanału. Pojawiają się także autorskie formaty publikowane przez uczestników ankiety, zazwyczaj są to wideoblogi dotyczące życia codziennego, rodziny czy zainteresowań.

Kolejne pytanie ankiety miało na celu analizę treści wybieranych przez dzieci w wieku szkolnym: *Jakie materiały najczęściej oglądasz na portalu YouTube?* W ramach możliwych odpowiedzi do wyboru były: teledyski/muzyka, filmy, wideoblogi, tutoriale i inne.

Uzyskane odpowiedzi prezentowały się następująco:

- teledyski – 41 proc.;
- filmy – 31 proc. (w tym animacje);
- vlogi – 26 proc.;
- tutoriale – 2 proc.

W obszarze badania dzieci miały możliwość zaznaczenia jednej odpowiedzi (najczęściej oglądane). W ramach rozmów mających na celu uzupełnienie informacji pozyskanych w wyniku badań ankietowych dzieci wymieniały kilka formatów, które chętnie oglądają.

Z ankiet wynika, że wideoblogi nie są najchętniej oglądaną formą, jednak 80 proc. ankietowanych odpowiedziało, że regularnie ogląda określone vlogi lub kanały. Wśród twórców przywoływanych najczęściej znaleźli się: Miranda Sings, Sylwester Wardęga, Rezigiusz, Stuu Games, How to Basic. Analizując podział tematyczny, dzieci w ankietowanej grupie najczęściej interesowały się vlogami o tematyce: life style, gry komputerowe, programy komediowe i satyryczne.

Znając rodzaje interakcji i najchętniej oglądane formaty, kolejnym istotnym elementem dotyczącym funkcjonowania w ramach omawianej przestrzeni jest czas, jaki dziennie ankietowani spędzali na korzystaniu z platformy YouTube.

Znając średni czas, jaki dzieci w wieku szkolnym spędzają na używaniu tego medium, można wstępnie określić wpływ i popularność tego środka komunikacji na młode umysły, a także stopień ich zainteresowania materiałami publikowanymi w tej przestrzeni.

Ile czasu dziennie spędzasz na portalu YouTube?

a) Od dziesięciu minut do jednej godziny, b) od jednej do dwóch godziny, c) od dwóch do trzech godzin, d) trzy i więcej.

- 14 proc.
- 28 proc.
- 51 proc.
- 6 proc.

Najczęściej wybieraną odpowiedzią (51 proc.) była odpowiedź c), od dwóch do trzech godzin dziennie. Jest to bardzo duży procent ankietowanych i równie duża ilość czasu poświęcana na interakcję z omawianym portalem. Świadczy to o znaczeniu YouTube'a jako kanału komunikacji i przestrzeni socjalizacji i pozyskiwania informacji. Ponad trzy godziny (6 proc. ankietowanych) poświęcają osoby zajmujące się tworzeniem i publikowaniem oryginalnych treści za pośrednictwem kanału komunikacji YouTube, zazwyczaj są to osoby prowadzące wideoblogi.

Platforma YouTube jest wykorzystywana także przez dzieci jako narzędzie edukacji. Dokładnie 56 proc. ankietowanych potwierdziło, że używa materiałów umieszczanych w ramach portalu jako pomocy przy pracach domowych i innych zadaniach szkolnych. Przedmioty, w ramach których taka pomoc była niezbędna, to: matematyka (63 proc.), muzyka (15 proc.) czy plastyka (7 proc.).

Kolejnym istotnym elementem społecznego postrzegania przez dzieci platformy YouTube są kontakty i znajomości zawierane za pośrednictwem tego medium. Dzieci funkcjonujące w ramach takiej społeczności odnajdywały swoje pola tematyczne, związane z ich zainteresowaniami, a w kolejnym etapie wchodziły w interakcje z użytkownikami o podobnych poglądach (89 proc. badanych). Społeczności tego typu posiadają specyficzne cechy, które są podstawą konstruującą społeczność internetową [Romtan, Preece, 2010, s. 319]:

- zaangażowanie użytkowników w działalność związaną z daną dziedziną (akty twórcze, wymiany opinii, przekazywanie informacji);
- wspólne zainteresowania danymi treściami;
- różnego rodzaju więzi od koleżeńskich do przyjacielskich;
- społeczna aktywność i budowanie interakcji;

Wyniki dotyczące czasu, który ankietowani poświęcali na utrzymywanie swoich e-przyjaźni (zgodnie z wynikami ankiety), prezentują się następująco:

- raz dziennie – 30 proc.;
- co dwa albo trzy dni – 27 proc.;
- raz w tygodniu – 35 proc.;
- raz na dwa tygodnie, raz w miesiącu – 7 proc.

W większości wypadków kontakt nawiązany za pośrednictwem platformy YouTube (92 proc. ankietowanych) wychodził poza swoje macierzyste środowisko. Dodatkowymi kanałami komunikacji były zazwyczaj inne portale społecznościowe (Facebook, MySpace) albo aplikacje mobilne (Snapchat, Instagram, Messenger).

W ramach ankiety znalazło się także pytanie otwarte: *Czego uczą vlogi?* Zostało ono postawione w celu lepszego zrozumienia komunikatów niektórych nadawców, a także jako próba bezpośredniej prezentacji recepcji społecznej dzieci odnoszącej się do określonego formatu.

Czego uczą vlogi?

- **Mateusz (IV klasa):** *Otwartości, trzeba mieć dużo odwagi żeby udostępniać filmiki.*
- **Gabrysia (IV klasa):** *Nowych rzeczy, no wiesz... co można mieć w plecaku.*
- **Bartek (IV klasa):** *Vlogi to takie pamiętniki. Uczą nas o ludziach.*
- **Julka (VI klasa):** *Pokazują co jest modne i fajne. Lubię je oglądać bo czasami są śmieszne.*
- **Adam (V klasa):** *Vlogi uczą nas o tym co inni ludzie myślą.*

Wnioski

Platforma YouTube ma cechy charakterystyczne, które wyróżniają ją wśród portali społecznościowych i ruchu Web 2.0. Podstawową funkcją dla większości użytkowników jest możliwość oglądania materiałów wideo zamieszczonych na portalu. Część osób traktuje jednak ten kanał jako platformę komunikacji i interakcji. YouTube jest przestrzenią możliwości także edukacyjnych. Może stać się istotnym narzędziem dydaktycznym, jeśli jako portal będzie właściwie eksploatowany.

Dla dzieci w wieku szkolnym ta przestrzeń staje się istotnym elementem procesu socjalizacji, zarówno jako źródło wiedzy, jak i element życia codziennego. Jest to miejsce zdobywania wiedzy, kontaktów i element konieczny do współuczestnictwa w kulturze.

Kluczem do właściwego korzystania z tej platformy jest edukacja medialna, która powinna być wprowadzona w ramach nauczania w szkołach podstawowych. To szkoła powinna dostarczać narzędzi niezbędnych do zrozumienia i prawidłowo-

wego, a także bezpiecznego funkcjonowania w przestrzeni Internetu, a w szczególności w ramach sieci Web 2.0.

Komunikacja internetowa tworzy nowe środowiska, które stają się podstawą tworzenia norm społecznych i sposobem na zaspokojenie potrzeb społecznych związanych z nowymi mediami (potrzeba komunikacji, aktywności, współuczestnictwa). Quasi-komunikacja zapośredniczona przez omawiane medium platformy YouTube staje się oknem na świat, źródłem informacji i gruntem, na którym zawiązywane są interakcje społeczne różnego rodzaju. Dzieci w wieku szkolnym (nie tylko w klasach IV–VI) stają przed sytuacją spotkania ze światem w dwóch wymiarach: realnym i medialnym. To, jak rozumieją i postrzegają, a także rozróżniają te ujęcia przekłada się na ich pogląd o świecie i system wartości.

Bibliografia

- Bogunia-Borowska M., 2006, *Infantyilizacja kulturowa. Adolescencja dzieci oraz infantyilizacja dorosłych*, [w:] M. Bogunia-Borowska (red.), *Dziecko w świecie mediów i konsumpcji*, Kraków.
- Duffy P., 2008, *Engaging the YouTube Google-Eyed Generation: Strategies for Using Web 2.0 in Teaching and Learning*, „Electronic Journal e-Learning”, vol. 6, issue 2.
- Gigilewicz E. (red.), 2012, *Encyklopedia katolicka*, t. 16, Lublin.
- Gonciarski W., 2010, *Zarządzanie w warunkach gospodarki cyfrowej*, Warszawa.
- Krauz M., 2015, *E-przyjaźń – obraz przyjaźni i koleżeństwa w Internecie*, [w:] I. Hofman, D. Kępa-Figura (red.), *Medialny obraz świata*, Lublin.
- Maciąg R., 2013, *Pragmatyka Internetu Web 2.0 jako środowiska*, Kraków.
- Majorek M., 2005, *Kod YouTube od kultury partycypacji do kultury kreatywności*, Kraków.
- Moćko N., 2015, *Polskie programy animowane dla dzieci wyprodukowane w latach 1952–1979. Analiza wybranych przykładów*, [w:] B. Boniecka, A. Granat (red.), *Recepcja programów radiowych i telewizyjnych przez dzieci w wieku przedszkolnym*, Lublin.
- Ogonowska A., Ptaszek G. (red.), 2015, *Edukacja medialna w dobie współczesnych zmian kulturowych, społecznych i technologicznych*, Kraków.
- Rotman D., Preece J., 2010, *The WeTube in YouTube – Creating an Online Community through Video Sharing*, „International Journal of Web Based Communities”, vol. 6, nr 3.
- Samborska I., 2007, *Recepcja zjawisk świata medialnego jako sfera lokowania doświadczeń dziecka*, [w:] V. Korim, Z. Androvicova (red.), *Eticka vychova: problemy teorie a praxe*, Banská Bystrica.
- Snelson C., 2011, *YouTube Cross the Disciplines: A Review of the Literature*, „Merlot Journal of Online Learning and Teaching”, vol. 7, nr 1.
- Snelson C., Perkins, C. A., 2009, *From Silent Film to YouTube: Tracing the Historical Roots of Motion Picture Technologies in Education*, „Journal of Visual Literacy”, vol. 28.
- www.kids.youtube.com
- www.news.bbc.co.uk

Mgr Bartosz Pietrzyk

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
absolwent dziennikarstwa i komunikacji społecznej (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej),
student I roku studiów III stopnia na kierunku nauki o mediach

Platforma YouTube w społecznej percepcji dzieci w wieku szkolnym (klasy IV–VI)

Streszczenie

W celu zrozumienia rzeczywistości medialnej niezbędny jest pewnego rodzaju klucz zawierający schematy zachowań i dekodowania informacji otrzymywanych tą drogą. Dla dzieci w wieku szkolnym, między innymi wśród klas IV–VI, oazą spokoju zapewniającą stabilizację i zrozumienie świata ma być przede wszystkim szkoła. Wymagania współczesnej kultury w rozumieniu *en Globe*, niestety, pozostają w stosunku niezgody z programami i celami edukacji szkolnej. Sytuacja ta zmienia się, lecz jest to proces bardzo powolny.

Celem tego artykułu jest analiza społecznego rozumienia procesów związanych z platformą YouTube przez dzieci w wieku szkolnym (klasy IV–VI). W ramach przeprowadzonej ankiety zostały zbadane dwie grupy szkolne liczące łącznie 100 dzieci.

Dane pochodzące z ankiety zostały zinterpretowane w kontekście wiedzy dotyczącej platformy YouTube jako medium konwergencji i bezpośredniości. W ten sposób podjęto próbę odpowiedzi na pytania, takie jak: Co manifestują dzieci poprzez partycypację w ramach struktury platformy YouTube? Jak odbierane są komunikaty i materiały YouTube (zwłaszcza vlogi)? Czy jest to proces utożsamiania się z treścią, czy budowania sądu na określony temat? W jaki sposób dzieci funkcjonują w strukturach omawianej platformy, jakie perspektywy edukacyjne niesie ze sobą to narzędzie?

Rosnące znaczenie mediów społecznościowych w procesie socjalizacji zwraca naszą uwagę na niezbędne działania w kierunku zrozumienia i przystosowania się do nowo formującej się sytuacji komunikacji społecznej. Media same w sobie nie niosą negatywnych wartości, są jedynie kanałami komunikacji i zdobywania wiedzy, które należy zrozumieć.

Słowa kluczowe

mediatyzacja, YouTube, komunikacja, media, dzieci, edukacja

YouTube platform in social perception of primary school students

Summary

In order to understand media reality it is necessary to have some kind of key which includes schemes of behavior and decoding of information obtaining this way. For IV–VI class children in their school the years, school provides sense of stability and peace. The requirements of modern culture within the meaning of *en Globe*, unfortunately, remain in contention compared with the programs and objectives of school education. The situation is changing, but the process is very slow.

The purpose of this article is to analyze the social understanding of the processes related to the YouTube platform for school children (IV–VI classes). As part of the survey two groups of 100 children were examined. Data from the survey have been interpreted in the context of knowledge on the YouTube platform as a medium of convergence and directness. In this way, an attempt was made to answer the questions: What is manifested through the participation of children within the framework of the platform YouTube? How to receive YouTube messages

and materials (especially vlogs)? Is this the process of identifying the content or building the judgement on a specific topic? How children function in the structures of discussed platform, what educational perspectives does this tool carry? The growing importance of social media in the process of socialization draws our attention to the necessary steps towards understanding and adapting to the newly forming situation of social communication. Media do not carry negative value, they are only channels of communication and learning that you should understand.

Keywords

mediatization, YouTube, communication, media, kids, education